

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

05.02.2016

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ №3

***З ПИТАНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ:***

***ТРАНСФЕР ЗНАНЬ
січень-лютий 2016***

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

До уваги

деканів факультетів, директорів інститутів та їх заступників з міжнародної діяльності, завідувачів кафедр, керівників міжнародних офісів та інших підрозділів університету, які працюють у сфері зовнішньоекономічної діяльності

У цьому випуску:

1. Індустрія вищої освіти: прогнози на 2016 р.	2
2. Огляд регіональних ринків освітніх послуг	3
2.1. Африканський регіон	3
2.2. Азіатський регіон	8
2.3. Країни СНД	12
2.4. Країни Латинської Америки.....	15
3. Модель успішного університету нового покоління	18
4. Висновки та пропозиції структурним підрозділам НТУУ «КПІ»	19

Укладачі: відділ зовнішньоекономічної діяльності департаменту міжнародного співробітництва НТУУ «КПІ»

1. Індустрія вищої освіти: прогнози на 2016 рік

Рік 2015 був дуже насиченим та інноваційним для багатьох ВНЗ - учасників міжнародного ринку освітніх послуг: дехто «переорієнтував» свою місію, інші змінили засоби провадження освітньої діяльності та програмну спрямованість. Найбільшими викликами минулого року для університетів були: розробка маркетингових планів та стратегій успішного розвитку, формування інформаційних баз даних, адаптація місій та освітніх пропозицій до національних та глобальних реалій.

У 2016 р. трансформація університетського сектору вищої освіти буде продовжуватися. Основними прогнозованими тенденціями року стануть:

- зростання чисельності учнів і відповідно потенційних студентів для університетів світу;
- рекордні темпи запуску онлайн програм, формування відповідного конкурентного середовища на чолі з пропозицією унікальних атрибутів освітніх курсів;
- переорієнтація та адаптація професійних курсів до «кар'єрних ринкових реалій»;
- перегляд традиційної структури відділів ВНЗ з формуванням нової підприємницької команди на чолі з професійними менеджерами та фахівцями з маркетингу, фандрайзерами (фахівці по залученню коштів до некомерційних організацій) та постачальниками послуг;
- формування нової академічної моделі (пропозиція міждисциплінарних курсів, співпраця у глобальній освітній мережі та інші ініціативи);
- поступове перетворення університетів на центри продажу послуг та маркетингу, на перше місце вийдуть заклади з чітко визначеною місією, ринками, цільовою аудиторією та комунікаційними стратегіями.

2. Огляд регіональних ринків освітніх послуг

2.1. Африканський регіон

Ключовою особливістю сучасного стану ринку освітніх послуг Африки є значне перевищення попиту над пропозицією, і це незважаючи на стрімке розширення приватного сектору. Національні ВНЗ не в змозі задовольнити освітні потреби вітчизняних споживачів, у результаті чого університетська складова вимушено замінюється на більш низький кваліфікаційний рівень. Головні завдання, що стоять перед університетами в Африці - забезпечення якісної освіти для зростаючого числа студентів в умовах обмежених ресурсів, що генерують невдоволення студентів і співробітників; перетворення на конкурентоспроможні заклади міжнародного рівня.

Сформована ситуація відкриває нові перспективи для університетів, які активно залучають африканських студентів до навчання за кордоном, а також привносять міжнародні стандарти безпосередньо в Африку через організацію закордонних філій.

Проблеми. Моніторинг ринку дозволяє зробити висновок про наступні слабкі сторони сфери вищої освіти регіону:

- високий рівень безробіття (Нігерія, Гана, Південно-Африканська Республіка, Туніс);
- студентські протести і невдоволення внаслідок підвищення плати за навчання в університетах (Намібія, Південно-Африканська Республіка);
- слабкий розвиток рівня освіти PhD (Південно-Африканська Республіка);
- недосконалість процесу акредитації приватних ВНЗ (Гана);
- значне перевищення попиту на вищу освіту над можливостями університетської системи (Південно-Африканська Республіка);
- низька якість базової шкільної освіти у сфері математики, а також системи вищої освіти в області технології, інженерії та математики.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Офіційна політика керівних органів сфери та закладів освіти спрямована на:

- забезпечення студентів навичками, необхідними на ринку праці (Нігерія, Кенія);
- розробку оптимальної моделі ефективного управління університетами, а також моделі вищої освіти, які б працювали на благо регіону (Гана, Кенія, Нігерія, Уганда, Південно-Африканська Республіка, Танзанія);
- прийняття Національної професійної кваліфікації як стратегії розвитку навичок і формування відповідної національної політики (Нігерія);
- збільшення частки державного фінансування сектору, у тому числі для забезпечення безкоштовної освіти (Південно-Африканська Республіка, Сенегал);
- розширення ролі вищої освіти в розвитку економіки знань у світлі ідеї «підприємницького університету» (Південно-Африканська Республіка);
- реформування системи шкільної освіти з метою контролю кількості абітурієнтів, бажаючих вступити до університетів, їх «відсіву» на користь професійно-технічних коледжів (Південно-Африканська Республіка - очікується, що в результаті реформи 60% учнів підуть до технікумів, а 40% - в університети);
- ребрендинг вишів і створення позитивного іміджу, у тому числі міжнародного (Нігерія);
- розвиток інфраструктури державних університетів (Зімбабве);
- забезпечення безкоштовної вищої освіти у сфері науки і техніки (Нігерія);
- розробку континентальних стандартів і забезпечення прозорості в управлінні дослідницькими фондами донорів в університетах, науково-дослідних інститутах.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Наука та інновації. Дослідження в галузі науки, технології, інженерії та математики (Science, Technology, Engineering, and Mathematics – STEM), у Тропічній Африці знизилися за останні 10 років у кількісному вимірі та з точки зору рівня їх цитованості. При цьому стійкий прогрес спостерігається в інших областях знань, особливо пов'язаних з охороною здоров'я – згідно нового дослідження Світового Банку ([A WORLD BANK STUDY](#)).

Якщо рівень науково-дослідних результатів за останнє 10-річчя континенту у цілому зріс, то дослідження STEM (за винятком Тропічної Африки) з 2002 р. щорічно скорочувались на 0,2%. Зростання наукових результатів Тропічної Африки в переважній більшості було обумовлене досягненнями в галузі охорони здоров'я (приблизно 4% річного зростання), на яку зараз доводиться 45% всіх досліджень. Хоча показник дослідних результатів і подвоївся за останні 10 років, і зараз складає 1,4% глобальних досліджень, індекс цитованості статей STEM становить дуже невелику частину глобального показника.

Співробітництво. В процесі формування регіонального співробітництва в питаннях науки і техніки була офіційно створена Східноафриканська комісія науки і техніки задля сприяння розвитку регіональних науково-дослідних центрів передового досвіду, створення спільних науково-дослідних інститутів, розробки та оцінки регіональної політики у сфері науки і техніки.

Країни Північної Африки - Алжир, Єгипет, Мавританія, Марокко і Туніс - разом з 38 європейськими та середземноморськими державами беруть участь у новій ініціативі створення «енергетичного університету», яка забезпечуватиме безкоштовну спеціалізовану освіту для фахівців-енергетиків через онлайн-платформу.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Посилюється вплив КНР на африканському континенті (забезпечення економічного зростання континенту у 2015 р. в межах 4,5%).

Реалізується співробітництво між Південно-Африканською Республікою і КНР за допомогою Інститутів Конфуція, вивчення мандаринської мови в деяких африканських ВНЗ (Eduardo Mondlane University буде з цього року вводити курс навчання на китайській мові).

Єгипетські та американські офіційні особи оголосили старт спільної Програми вищої освіти. США забезпечать близько 15 партнерських грантів, половина яких підуть на університети Єгипту. Паралельно єгипетські університети реалізують партнерство з ВНЗ Великобританії: підписано 10 угод, спрямованих на розширення наукових досліджень, можливостей для студентів та академічної мобільності викладачів.

Конкурентне середовище. Кращими університетами континенту визнані освітні заклади Південно-Африканської Республіки (згідно рейтингів міжнародної пошукової системи вищої освіти 4 International Colleges & Universities - 100 кращих університетів Африки, а також BRICS & Emerging Economies Rankings 2016). У цілому попит на університетську освіту продовжує значно перевищувати пропозицію. За даними Міністерства освіти Південно-Африканської Республіки у середньому лише один з чотирьох потенційних студентів зможе потрапити в університет.

Активізується міжнародна діяльність єгипетських ВНЗ: Університет аль-Азхар відкриває свою першу філію кампусу за межами батьківщини в Об'єднаних Арабських Еміратах. Керівництво університету розглядає можливість створення філій у США, Бельгії, Данії, Німеччині, Ірані, Іраку, Ізраїлі, Мадагаскарі, Судані та Танзанії. При цьому, відповідно до переліку арабських регіональних філій кампусів, є тільки одна іноземна філія в Єгипті – Campus Ель Гуна Технічного університету Берліна. Це перший німецький університет, що пропонує програми в Єгипті, які підлягають виключно німецьким вищим освітнім стандартам і законам з точки зору змісту і структури.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Вже другий американський університет планує створити повноцінний кампус у Кенії: California Miramar University стартував у 2005 р., нещодавно йому було дозволено співпрацювати з East African University. Єдиний інший американський університет, представлений у Кенії - United States International University-Africa.

Споживачі. У Ботсвані набирають обертів науково-технічні програми. Все більше студентів вищої освіти йдуть у такі галузі дослідження, як машинобудування, виробництво і будівництво, бізнес і право, згідно з даними річного звіту за 2014/2015 рр. Ради розвитку людських ресурсів (HRDC). Має місце помітне зниження чисельності студентів, що навчаються гуманітарним та соціальним наукам. Статистика в цілому свідчить про позитивну тенденцію в напрямку виробництва важливих навичок для національних потреб і пріоритетів ринку праці. Актуальними галузями для ринку праці є інженерна промисловість і будівництво, сфера бізнесу і фінансів, юридичних послуг. Між 2009/2010 та 2014/2015 рр. 70% студентів були задіяні у галузі науки і технології, охорони здоров'я, бізнесу і права, сільському господарстві, тоді як лише 30% - у соціальних і гуманітарних дисциплінах.

Дослідження попиту споживачів, надане Study Search (університетський веб-ресурс для іноземних студентів з Африки) свідчить, що запити від нігерійських студентів, бажаючих вступити до університетів Великобританії, знизилися на 65% в період між 2014 і 2015 рр. Тим часом зростає зацікавленість в університетах США та Канади - на 30% у тому ж періоді. Підвищується інтерес і до інших країн, наприклад, Китаю.

2.2. Азіатський регіон

Інтернаціоналізація та приватизація освіти, попит на інженерно-технічну складову та якісну університетську освіту як таку, відсутність висококваліфікованих кадрів на фоні динамічного демографічного зростання робить Азію ключовим учасником міжнародного ринку освітніх послуг. Більш того, відкриваються перспективні можливості плідної міжнародної співпраці: від залучення іноземних студентів, професійного підвищення кваліфікації інженерних кадрів до наукового керівництва та навчально-методичного консультування зарубіжних колег.

Проблеми. Моніторинг ринку дозволяє зробити висновок про наявність наступних проблем у сфері вищої освіти регіону:

- недостатній рівень професійної підготовки випускників ВНЗ, невідповідність навичок вимогам роботодавців, відсутність необхідних уніфікованих навичок (В'єтнам – 400 000 випускників не в змозі отримати

роботу);

- асиметричність доступу до освіти (КНР);
- економічна криза як результат падіння рівня життя студентів, урізання міжнародних стипендій (Малайзія);
- криза доступу до якісної університетської освіти, відсутність кваліфікованих викладачів інженерних спеціальностей (Індія);
- нестабільність освітнього процесу в державних ВНЗ (Бангладеш).

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Офіційна політика країн регіону виявляється у:

- зміцненні взаємозв'язку університетів і підприємств (В'єтнам);
- підвищенні рівня кваліфікації випускників та їх зайнятості, синергії розвитку трудових ресурсів і навичок (Сінгапур);
- пом'якшенні позиції уряду щодо гуманітарних і суспільних наук, структурних реформах ВНЗ (Японія);
- курсу на приватизацію сфери вищої освіти (В'єтнам, приватні ВНЗ - 19% від загального числа, Камбоджа – тільки 40% ВНЗ державні) і розширенні її

приватного сектору (Бангладеш - 6 нових приватних ВНЗ, Індія - 10 приватних автономних університетів для наукових досліджень та інновацій);

- інтернаціоналізації вищої освіти через розвиток онлайн-курсів, студентської мобільності, створення галузевих кампусів зарубіжних університетів і присутність іноземного викладацького складу (КНР, Камбоджа) паралельно з елементами націоналізації (Індія);

- забезпеченні рівного доступу до вищої освіти (Індія, Пакистан, Малайзія, КНР) у поєднанні з високими стандартами якості (КНР, В'єтнам);

- управлінні кількістю студентів в університетах і введенні відповідних обмежень (В'єтнам);

- реалізації кампанії по досягненню університетами статусу «світового класу», підвищенні їх конкурентоспроможності, у тому числі через розробку нової схеми індивідуального фінансування за досягнутими результатами (КНР);

- введенні підприємництва у сферу вищої освіти (Індія);

- підвищенні державного фінансування університетського сектору (Пакистан).

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Наука та інновації. Реалізується японсько-американська співпраця через фінансування збройними силами США японських досліджень (\$ 1,8 млн у дослідницькі фонди 12 університетів і дослідницьких інститутів). КНР посилює міжнародні зв'язки у сфері вищої освіти з Африкою, в тому числі через відкриття Інститутів Конфуція (у 30-ти країнах африканського континенту 46 Інститутів Конфуція і 23 класів Конфуція), освітні стипендіальні програми та інші заходи стимулювання, у результаті відбувається зростання числа

африканських студентів у китайських вишах. Розвивається співробітництво між Індією і Кореєю в питаннях стимулювання підприємництва у вищій освіті. Голландські та іранські університети взаємодіятимуть щодо вирішення проблеми безпеки харчових продуктів.

Проблемними залишаються взаємини Непалу та Індії, коли остання оголосила неофіційну блокаду, що перешкоджає нормальному функціонуванню університетського сектору та здійсненню наукових досліджень.

Конкурентне середовище. Стримуючим фактором розвитку міжнародної діяльності індійських приватних ВНЗ є заборона на організацію кампусів за кордоном через «складності забезпечення їх відповідності національним стандартам». Індійські технологічні університети «відкриваються» для іноземних студентів із введенням додаткових місць (10 000), ключовими ринками іноземних студентів при цьому стають Південна Азія, Західна Азію і Африка.

Розширенню в'єтнамської університетської освіти перешкоджають обмеження по кількості студентів-очників у ВНЗ, що несприятливо впливає на їх життєздатність.

Споживачі. Змінюються вподобання студентів регіону щодо вибору країни для навчання за кордоном. Число індійських першокурсників у британських ВНЗ скоротилося на 10% з 11 270 до 10 125. США випередили Індію у списку неєвропейських країн-постачальників студентів для Британії, розташувались на 2-му місці слідом за Китаєм. У той час як число першокурсників з Китаю статичне, є значні зниження показників по Малайзії - на 6%.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Ситуація з Малайзією може пояснюватися економічним спадом і зростанням рівня інфляції, у результаті чого багато студентів опинилися за межею бідності.

Зростає зацікавленість і відповідно реальне число в'єтнамських студентів у ВНЗ США. Статистика свідчить про значне збільшення в'єтнамських студентів на всіх рівнях освіти США. В'єтнам перевершив Японію в загальній реєстрації: збільшення показника на 18,9% з липня по листопад 2015 р., 3-є місце після Індії (20,7%) і Китаю (19,4%). В'єтнам у даний час займає 6-е місце серед усіх країн-постачальників студентів – 28 883 учнів в американських ВНЗ. США перевершили Австралію за чисельністю в'єтнамських студентів. У жовтні 2015 р. число в'єтнамських студентів в Австралії склало 28 524, що на 0,4% менше в порівнянні з попереднім роком.

Прогнози. За даними дослідження Британської Ради до 2025 р. Індія матиме найбільший вітчизняний ринок вищої освіти. У цей же час Китай буде «постачальником №1» іноземних студентів у світі. Дослідження показує, що Індія стане країною, найчисленнішою по кількості населення віком від 18 до 22 років. Кількість молодих людей зазначеного віку у найближче десятиліття складатиме 119 млн. Відразу за Індією буде йти КНР, навіть незважаючи на прогноз про те, що число китайців у цій віковій групі скоротиться приблизно на 35 млн і складе 80 млн чоловік.

Новими активними учасниками аспірантського сектору міжнародної освіти обіцяють стати іранські студенти. У 2024 р. США, за прогнозами, буде кращим місцем серед 6 окремих ринків для іранських аспірантів, з яких 11 900 навчатимуться в США. Інші сильні потоки іранських аспірантів прямуватимуть до Німеччини (5700), Канади (2800) і Великобританії (2700). Ця тенденція пояснюється перевищенням попиту над пропозицією в самому Ірані, що призводить до витоку з країни найперспективніших майбутніх фахівців.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

2.3. Країни СНД

З огляду на значну роль міжнародного співробітництва в галузі науки та освіти, обмін практичним досвідом та знанням, акумулювання ідей науковців різних країн світу є базою для удосконалення національного освітнього процесу. Сьогодні не один великий університет не минає зазначений аспект діяльності. У цьому сенсі ВНЗ країн СНД краще за інших підходять до партнерської співпраці, враховуючи їх власну зацікавленість, підвищену увагу уряду та відповідне фінансування науково-інноваційної галузі, визнання необхідності посилення інтеграції університетської науки з бізнесом та виробництвом.

Проблеми. Моніторинг ринку освітніх послуг країн СНД свідчить про наявність наступних ключових проблем:

- висока вартість навчання;
- якість вищої освіти;
- затребуваність фахівців.

Офіційна політика у науково-освітній сфері спрямована на:

- державне інвестування в комерціалізацію інновацій шляхом відкриття центрів розвитку високих технологій та інновацій, лабораторій промислових досліджень (Грузія, Казахстан);
- впровадження безкоштовної професійної технічної освіти для всіх (Казахстан);
- часткову зміну освітніх програм через введення китайської та японської мов в якості другої іноземної мови (Туркменістан);
- поліпшення якості університетської освіти (Азербайджан);
- підвищення інтересу молоді до вивчення інформатики та програмування, а також підвищення престижності ІТ-спеціальностей в очах молодих людей.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Співпраця. Активізується співробітництво казахських ВНЗ з вишами Південної Кореї у питаннях підготовки медичних кадрів. На новому медичному факультеті Казахського національного університету ім. аль-Фарабі (КазНУ) навчання фахівців усіх кваліфікаційних рівнів відбуватиметься на основі освітніх програм найкращих ВНЗ Південної Кореї. Головними партнерами КазНУ в розвитку медичного напрямку виступають Сеульський університет і Університет Йенсе, які входять до трійки кращих університетів Південної Кореї і до кращих навчальних закладів Азії і світу. Підписані домовленості між країнами передбачають підвищення кваліфікації викладачів та студентів, наукове стажування, практику на базі іноземних кафедр та лабораторій.

Казахський університет вже розпочав підготовку майбутніх фахівців у магістратурах та докторантурах південнокорейських університетів, реалізацію спільних науково-дослідних проектів.

Іншим напрямом розвитку міжнародної співпраці Казахстану виступає КНР. У Пекінському університеті іноземних мов з ініціативи Посольства Республіки Казахстан в КНР відкрився «Центр Казахстану». У 2016 р. університет планує здійснити набір 15 китайських студентів за спеціальністю «Казахська мова і країнознавство». Іран готовий до співпраці з Казахстаном щодо забезпечення комерціалізації наукових розробок і проектів, створення спільних науково-освітніх програм, обміну та створення навчальних матеріалів та ресурсів. Налагоджено контакти між університетом імені Адама Міцкевича в Познані, Торунським університетом (Польща) та Казахським національним університетом.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Наука та інновації. Від 2 до 5 інновацій світового рівня щорічно створюється в Білорусі. Обсяг експорту високотехнологічної та наукомісткої продукції ДКНТ (Державний комітет з науки і технологій) у I кварталі 2015 р. склав \$ 917,4 млн. Близько 20 науково-технічних проектів у сфері інформаційних технологій, прикладної хімії і фізики, сільського господарства, космосу і відновлюваної енергії планують реалізувати Білорусь і Еквадор.

Казахстан і Китай планують спільними зусиллями реалізувати 52 інвестиційні проекти загальною вартістю \$ 22 млрд. Казахстан увійшов у ТОП-50 країн з інноваційною економікою. У 2015 р. у рамках діяльності міжнародного науково-технічного центру було реалізовано 70 проектів

загальною вартістю \$ 18 млрд (Астана).

Перший Центр розвитку високих технологій і інновацій (технологічний парк) відкрито в Грузії. У будівництво технопарку вкладені інвестиції в розмірі \$ 2,1 млн. У Тбілісі відкрилася лабораторія промислових інновацій Fab Lab.

Прогнози та офіційна статистика. В Індексі людського розвитку ООН (Human Development Index) за 2015 р. Казахстан посів 56-е місце, поліпшивши свою позицію на 14 пунктів. Понад 78 тисяч астанчан охоплені професійною освітою. Чисельність студентів, які здобувають освіту за рахунок державних освітніх грантів у ВНЗ, становить 21 489 осіб (41,9%); за рахунок державних освітніх замовлень – 4 283 людини (8,4%), на платній основі - 25 463 особи (49,7%).

Рекордну кількість студентів направило навчатися за кордон країни Міністерство освіти і науки Таджикистану (4,5 тис. осіб у 2015 р. проти 3 685 осіб у 2014 р.). Таджикистану виділяють квоти головним чином Росія, Китай, Іран, Індія, країни Центральної Азії, Корея, Кіпр, Білорусь – загалом 30 країн світу. Сьогодні Таджикистан потребує медиків і в льотчиків, але квоту за цими професіями виділяє тільки Росія, і, частково, Китай.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

2.4. Країни Латинської Америки

Проблемні аспекти регіону становлять сприятливе підґрунтя для міжнародних провайдерів вищої освіти, які в змозі запропонувати достатню кількість вільних місць в університеті, забезпеченому кваліфікованими кадрами та необтяженому високою вартістю освітніх послуг.

Проблеми. Поточний моніторинг сфери вищої освіти країн Латинської Америки і Карибського регіону дозволяє сформулювати основні його проблемні пункти: відсутність достатньої кількості вузів, якість, вартість, фінансування, класова і расова нерівність.

Відсутність достатньої кількості ВНЗ у регіоні призвела до появи так званого «розриву» у вищій освіті: нестача кваліфікованих кадрів з одного боку і недостатня кількість ВНЗ чи навчальних місць з іншого. Проблема вирішується шляхом державного фінансування приватних ВНЗ (Чилі) і розширення мережі приватних ВНЗ (Колумбія), диверсифікації систем оплати (Бразилія).

Якість освіти в країнах Латинської Америки залишається на невисокому рівні, що проявляється у недостатній кваліфікації викладацького складу, невисокій міжнародній репутації і низькому рівні наукових досліджень.

Висока вартість послуг обмежує доступ до вищої освіти. Навчання в чилійських університетах по рівню вартості знаходиться на 4-му місці у світі. За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОСДЕ) вартість отримання вищої освіти в Чилі в 3 рази вища, ніж в Італії, у 4 рази вища, ніж в Іспанії та у 19 разів вища, ніж у Франції. Сьогодні близько 70% студентів у країні змушені брати кредити для оплати навчання, що ставить у складне становище молодь з середніх і нижчих прошарків. У грудні 2015 р. після майже десяти років масових студентських протестів у Чилі було прийнято закон про безкоштовну вищу освіту. Проте його

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

впровадження буде відбуватися поетапно у зв'язку з відсутністю достатнього фінансування. Повністю безкоштовну вищу освіту в Чилі буде забезпечено лише до 2040-2050 рр.

Загалом низький рівень державного фінансування в ряді країн регіону обумовлений економічною кризою. За даними Світового банку, середнє падіння ВВП в країнах Латинської Америки за 2015 р. склало 2,1%.

Офіційна політика. Політика відповідальних органів спрямована на вирішення наявних проблем, шляхом:

- прийняття законів, спрямованих на підвищення якості вищої освіти (Перу);
- поетапного переходу до безкоштовної вищої освіти (Чилі);
- надання рівних прав доступу до вищої освіти представникам усіх рас (Бразилія, Еквадор). У Бразилії з 2016 р. вступає в дію Закон про соціальні квоти, згідно з яким етнічний склад студентів державних університетів повинен відображати расовий склад населення країни. В Еквадорі

підписано Угоду про рівні можливості у сфері освіти;

- додаткового цільового фінансування;
- підтримки студентів, які бажають отримати освіту за кордоном - інвестування значних коштів у стипендіальні програми (Бразилія, Мексика).

Наука та інновації. Співробітництво. У науково-інноваційній сфері впроваджуються заходи, спрямовані на підвищення якості наукових досліджень (Бразилія). Розширюється застосування сучасних освітніх ІТ-технологій, зокрема онлайн навчальних курсів (Бразилія, Мексика, Перу, Колумбія). Деякі країни (Мексика) пропонують власні онлайн-курси.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

Розвивається співробітництво між університетами та некомерційними асоціаціями, зокрема спрямоване на підвищення кваліфікації викладацького складу (Бразилія).

Паралельно відновлюються зв'язки між країнами у сфері надання освітніх послуг (США і Куба). США планують навчати у себе студентів з Куби. Міжамериканський банк розвитку надає підтримку системі вищої освіти за допомогою пільгових кредитів ВНЗ (Чилі).

Конкурентне середовище. Згідно з рейтингом агентства Quacquarelli Symonds (QS), жоден з латиноамериканських університетів не входить до 100 кращих ВНЗ світу. Найвищу оцінку отримав бразильський Університет Сан-Пауло (132 місце), далі йде Католицький університет Чилі (167 місце) та Національний автономний університет Мехіко (175 місце). У списку 500 кращих вузів світу на Латинську Америку припадає 23 університети: 7 у Бразилії, 7 в Аргентині, 3 у Чилі, 3 у Колумбії, 2 у Мексиці, 1 у Венесуелі. У результаті спостерігається зростання кількості студентів, що навчаються за кордоном, зокрема в Голландії і Новій Зеландії (Бразилія, Мексика, Колумбія).

В університетах застосовуються інноваційні технології організації освітнього процесу. Так приватний університет UNIMINUTO (Колумбія) відкрив понад 30 кампусів по всій країні з метою залучення студентів з найбільш густонаселених територій.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

3. Модель успішного університету нового покоління

Успішні та конкурентоздатні університети у сучасному світі – це не тільки потужні освітні та дослідні центри, а й активні учасники національного/регіонального економічного та соціального розвитку. Наявність високих стандартів якості освіти та наукових досліджень необхідна, але вже недостатня умова діяльності ВНЗ.

Аналіз міжнародних стратегій та досвіду зарубіжних університетів, методологій, факторів та критеріїв глобальних рейтингів відносно їх успішності дозволяють сформулювати віртуальну модель конкурентоздатного вишу нового покоління,

складену з наступних елементів:

1. Інтернаціоналізація та мобільність навчально-дослідної активності ВНЗ. Мова йде про відкритість «іноземним студентам», участь у програмах академічної мобільності, стимулювання міжнародної науково-дослідної діяльності професорсько-викладацького складу.

2. Освіта має репрезентуватися у відповідному портфелі освітніх послуг, що детально відображає доступні можливості університету з підготовки бакалаврів, магістрів, аспірантів, докторантів та професійного навчання фахівців.

3. Дослідження, як другий фундаментальний вид діяльності ВНЗ, має включати наявність публікацій у міжнародно-визнаних виданнях, участь у міжнародних конференціях, зосередження уваги на використанні та впровадженні інноваційних результатів.

4. Трансфер знань, що включає в себе дві основні складові, які невід’ємно взаємопов’язані – це передача знань з метою підготовки або перепідготовки фахівця (надання освітніх послуг) та трансфер технологій (впровадження інновацій чи комерціалізація науки).

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

5. Внутрішні та зовнішні зв'язки, де внутрішні сполучення на національному рівні означають з'єднання між університетами, промисловістю та урядом (модель «потрійної спіралі» Г. Іцковіца – «Triple Helix model»), в той час як зовнішні сполучення визначаються як міжнародна діяльність зазначеної мережі. Мережеві з'єднання та інноваційна співпраця матимуть значний економічний придатний до використання результат, стимулюватимуть розвиток підприємництва.

6. Адаптивна структура і система університету, що можуть бути окреслені як гнучка організаційна структура з використанням планування, організації, керівництва та моніторингу з метою найбільш ефективної експлуатації. Це включає в себе реакцію на місцеві потреби ринку праці та наукових досліджень, вітчизняної економіки і формування економічних цілей.

7. Надання додаткових дозволених видів послуг як місцевим компаніям, так і закордонному корпоративному споживачу дозволить не тільки збільшити власні доходи, але й сприятиме економічному зростанню регіону.

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

4. Висновки та пропозиції структурним підрозділам НТУУ «КПІ»

Систематичне дослідження та моніторинг динаміки міжнародних ринків освітніх та наукових послуг, як і його регіональних складових, дозволяють запропонувати наступні конкретні кроки на шляху до залучення іноземного споживача задля отримання максимального прибутку:

Перша група заходів – це внутрішня рекламно-інформаційна робота інститутів/факультетів у співробітництві з Департаментом міжнародного співробітництва НТУУ «КПІ» (Відділ зовнішньоекономічної діяльності) по формуванню інформаційних пакетів факультетів, портфеля науково-освітніх послуг, освітніх пропозицій.

Друга група заходів – це реалізація вже існуючих можливостей зовнішньоекономічної діяльності з іноземними партнерами. Лише протягом останнього тижня НТУУ «КПІ» отримав 4 запити від університетів Китаю щодо залучення студентів «КПІ» до навчання у КНР за грантовими програмами з повним покриттям усіх витрат (наразі запити знаходяться у Відділі академічної мобільності університету). У співпраці зацікавлені і університети Індії. Так, індійський ВНЗ надіслав запрошення НТУУ «КПІ» на включення представника «КПІ» до наглядової ради. Сьогодні НТУУ «КПІ» вже проводить активні перемовини з потенційними єгипетськими партнерами щодо організації спільних освітніх проектів.

Існуючу роботу можна посилити та збільшити контингент іноземних студентів, враховуючи міжнародні тенденції, вимоги ринку, вподобання цільової аудиторії відповідно до даних систематичного моніторингу. Відтак ключовими для НТУУ «КПІ» регіональними ринками пропонується визначити африканський, азіатський та країн СНД з урахуванням значного перевищення попиту на вищу освіту над її пропозицією, особливою затребуваністю інженерно-технічної її складової. НТУУ «КПІ» може запропонувати якісні освітні послуги з відносно невеликою

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

вартістю на всіх рівнях освіти: довузівське підготовче відділення, бакалаврат, магістратура, PhD, підвищення професійної підготовки фахівців, перепідготовка кадрів.

Комплексна реалізація зазначених заходів неможлива без формування відповідної **Програми розвитку зовнішньоекономічної діяльності університету**, що передбачає обґрунтування довгострокових цілей університету в ракурсі його зовнішньоекономічних інтересів, з визначенням конкретних шляхів їх досягнення. У НТУУ «КПІ» наразі проводиться робота з формування відповідного проекту Програми, з яким можна ознайомитись на сайті відділу зовнішньоекономічної діяльності Департаменту міжнародного співробітництва www.forea.kpi.ua та надати власні пропозиції чи зауваження, направивши лист за адресою forea@kpi.ua.

